

Таким чином, ментальне здоров'я є інтегративним показником зрілості особистості й одним із базових чинників її життєвої ефективності.

Подальші дослідження ми спрямуємо на вивчення моделей реалізації підтримки ментального здоров'я в освітньому процесі, а також розробку програм психолого-педагогічного супроводу самореалізації молоді на основі ідей І.А. Зязюна про духовність, суб'єктність та педагогіку партнерства.

Література:

1. Зязюн, І. А. Філософія педагогічної дії. К.: Видавничий дім «Слово», 2008. 456 с. – С. 114–128.
2. Зязюн, І. А. Освіта і культура в контексті формування гуманістичного світорозуміння // Педагогіка і психологія. – Київ: Інститут педагогіки НАПН України, 2005. – № 1. – С. 7–14.
3. Карпенко, О. Г. Ментальне здоров'я особистості: психологічні механізми підтримки // Практична психологія та соціальна робота. – Київ: ТОВ «Типографія АМГ», 2017. – № 2. – С. 15–21.
4. Рождественський, Ю. В. Ментальне здоров'я як складова духовного розвитку // Психологія і суспільство. – Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2014. – № 3. – С. 58–65.

*Казачук О. С.,
Раєвська Я. М.
м. Київ, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ТА ВІДБОРУ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ

Постановка проблеми. У існуючій системі відбору суддів бракує науково обґрунтованих психологічних критеріїв, здатних оцінювати рівень ментального здоров'я як важливу частину професійної готовності кандидатів на посаду судді.

Мета: визначити основні психологічні чинники ментального здоров'я та сформулювати практичні рекомендації щодо їх інтеграції у процедуру професійно-психологічного відбору суддів.

Виклад основного матеріалу. Суддівська діяльність супроводжується стресом, моральною напругою та високим психічним навантаженням, що призводить до емоційного вигорання. Існуючі процедури відбору не охоплюють важливі психологічні характеристики, такі як емоційна стійкість, когнітивна гнучкість та зріле професійне самовизначення [2]. Виокремлено чотири основні блоки

чинників: особистісні, когнітивні, поведінкові та комунікативні [5]. Дослідження USAID підтверджують: стійка мотивація та здатність до саморегуляції сприяють кращим результатам під час тестування, тоді як їх нестача призводить до помилок і швидшого вигорання [1; 3]. Рекомендовано п'ятиетапну систему відбору: психодіагностика, ситуаційні завдання, рольові оцінювання, експертне рішення й післяпризначене наставництво з акцентом на розвиток емоційної компетентності [6]. Такий підхід знижує ризики виникнення стресів та підвищує ефективність роботи ментально здорових суддів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Включення психологічних критеріїв у відбір суддів доповнює юридичні підходи, знижує ризик вигорання та підвищує довіру до судової системи. Актуальним є створення комплексу психометричних інструментів, бази моніторингу ментального здоров'я суддів і впровадження ефективного зарубіжного досвіду. Подальші дослідження мають зосереджуватись на оцінці впливу інформаційного навантаження та розробці підтримки суддів у кризових умовах.

Література:

1. Вереша Р. В. Кваліфікаційний іспит суддів: навч.-практ. посіб. Вид. 6-те. перероб. та доп. Київ. Алерта. 2024. 498 с.
2. Данилюк І.В., Козицька І.В. «Проект професіограми судді. Дослідження щодо психологічних аспектів професійної діяльності судді та суддівських компетенцій: вітчизняні та зарубіжні дослідження, досвід, напрацювання, регулювання». USAID (AID-121-C-11-00002). 2016. 61 с.
3. Демченко С. Ф. Медіація та додержання публічного порядку як складові функціонування модельних господарських судів. *Вісник господарського судочинства*. 2009. № 5. С. 43-48.
4. Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді : монографія / НАПН України; за заг. ред. В. Г. Кременя; В. Г. Панок, С. Д. Максименко, М. М. Слюсаревський, Л. І. Прохоренко, Н. В. Чепелєва, Т. І. Куліш, С. Л. Чуніхіна, І. Г. Губеладзе, І. І. Ткачук, Н. А. Ярмола. Електронне видання. Київ, 2024. 188 с.
5. Мартиненко О. Загальні особливості професійного самовизначення сучасних старшокласників. *Габітус. Психологія особистості*. 2020. Вип. 16. С. 151-155.
6. Яновська Т. Психологічні особливості професійного самовизначення у підлітковому та юнацькому віці. *Молодий вчений*. 2017. № 4(44). С. 270.